

УДК 378:005.336.1:004.738.5

DOI [https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2026.1\(100\).17](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2026.1(100).17)

Оксана ГОРІШНА

доктор філософії,
старший викладач кафедри інформаційної діяльності та соціальних наук
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
<https://orcid.org/0000-0003-3127-1316>

Ігор ВІТИК

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри інформаційної діяльності та соціальних наук
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
<https://orcid.org/0009-0007-6586-1660>

ГУМАНІСТИЧНІ ОРІЄНТИРИ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОКУМЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМУНІКАЦІЙ В УНІВЕРСИТЕТІ

У статті досліджено гуманістичні орієнтири документно-інформаційних комунікацій у нормативному контексті інформаційної політики університету. Обґрунтовано, що документно-інформаційні комунікації виходять за межі цифрового інструменту консолідації даних. Набуваючи соціокультурного значення, вони безпосередньо впливають на реалізацію прав учасників освітнього процесу. Окреслено їх ціннісні орієнтири в освітньому процесі, серед яких: академічна свобода, прозорість інформаційних потоків, захист персональних даних та цифрова безпека. На основі аналізу нормативно-правового регулювання у сфері освіти та інформаційної політики встановлено, що чинне законодавство регламентує процедурні аспекти документно-інформаційних комунікацій, залишаючи поза увагою їх особистісний, психоемоційний та етичний компоненти. Доведено доцільність інтеграції гуманістичних цінностей у внутрішні нормативні акти університету як передумову гуманізації документно-інформаційних комунікацій.

Ключові слова: гуманістичні орієнтири, нормативна база, документно-інформаційні комунікації, заклад вищої освіти.

Oksana HORISHNA

Ihor VITYK

HUMANISTIC ORIENTATIONS OF THE REGULATORY REGULATION OF DOCUMENTARY AND INFORMATIONAL COMMUNICATIONS IN THE UNIVERSITY

The article examines the humanistic orientations of document and information communications in the normative context of the university's information policy. It is substantiated that document and information communications go beyond the digital tool of data consolidation. Acquiring socio-cultural significance, they directly affect the realization of the rights of participants in the educational process. Their value orientations in the educational process are outlined, including: academic freedom,

transparency of information flows, protection of personal data and digital security. Based on the analysis of legal regulation in the field of education and information policy, it was established that the current legislation regulates the procedural aspects of document and information communications, leaving out their personal, psycho-emotional and ethical components. The expediency of integrating humanistic values into the internal normative acts of the university as a prerequisite for the humanization of document and information communications has been proven.

Key words: humanistic orientations, regulatory framework, document and information communications, institution of higher education.

Вступ. Актуальність обраної теми дослідження зумовлюється глибокою трансформацією системи вищої освіти України, яка відбувається на перетині соціальних криз, стрімкої діджиталізації та європейської інтеграції. Тривалий час документно-інформаційні комунікації закладу вищої освіти передбачали сувору звітність та адміністративний контроль.

В умовах динамічного розвитку суспільства виникає потреба переходу до гуманістичної парадигми освіти, яка окреслює демократичні принципи взаємодії та посилює людиноцентричність системи управління. З одного боку, цифровізація підвищує ефективність управлінських процесів, а з іншого – може призвести до ослаблення суб'єктності учасника освітнього процесу.

У цьому контексті наукове переосмислення нормативно-правового регулювання документно-інформаційних комунікацій крізь призму гуманістичних орієнтирів постає як необхідна умова розвитку такого інформаційного поля університету де пріоритетом є цифрова безпека, валідність показників та етична взаємодія із потоками даних.

Метою дослідження є розкриття сутності гуманістичних орієнтирів у системі документно-інформаційних комунікацій; аналіз чинної нормативно-правової бази, яка регулює обіг інформаційних потоків крізь призму гуманізму та виокремлення таких шляхів подальшого вдосконалення, які б сприяли посиленню людиноцентризму в управлінських практиках.

Аналіз останніх джерел засвідчує, що документно-інформаційні комунікації є соціокультурним феноменом і трактуються вітчизняними науковцями як: «складний діалектичний взаємозв'язок між відомостями,

що потребують декодування та перетворюються на знання котрі являють собою сукупність навичок» (Ю. Палеха, Н. Мурейко) [17, с. 82]; процес передачі документної інформації в суспільстві (О. Касіяненко, А. Бабій та Н. Якобчук) [10]; зручний обмін інформацією між людьми та організацією (Л. Чередник) [19]; специфічний вид комунікації, що відображає обмін інформацією (Л. Ковальська) [11]; сукупність юридично оформлених процесів обміну інформації (Н. Химиця, Д. Мельник) [18]; комплекс взаємопов'язаних процесів, спрямованих на створення інформаційних ресурсів з метою задоволення інформаційно-знанневих потреб користувачів (А. Моргун, Л. Прокопович та К. Мовчан) [16, с. 8].

Сучасний науковий дискурс зосереджується на переосмисленні документно-інформаційних комунікацій в умовах цифровізації соціальних процесів. Зокрема, О. Касіяненко, А. Бабій та Н. Якобчук пов'язують якість такої діяльності із загальним рівнем інформатизації суспільства, що зумовлює оновлення науково-практичних аспектів теорії документообігу [10, с. 11]. Засади нормативно-правового регулювання розкриваються у працях Н. Бачинської, яка наголошує на необхідності адаптації вітчизняних практик документно-інформаційної взаємодії до міжнародних стандартів через гармонізацію регламентних положень [1, с. 24]. У цьому ж контексті Т. Королюк та Н. Рапа акцентують увагу на розбудові законодавчої бази, що має стати фундаментальною основою ефективної діджиталізації документообігу [13]. Вплив глобалізаційних процесів на еволюцію технічних методів опрацювання та зберігання інформації детально розглядає Л. Чередник [19]. Особливості інструментарію та захисту даних висвітлюється у працях

І. Мазуркевича, що зосереджується на впровадженні цифрових технологій в організаціях різного типу, а О. Матвієнко визначає пріоритетність інформаційної безпеки в межах комунікаційних процесів [14; 15]. У площині документно-інформаційних комунікацій В. Добровольська актуалізується на розвитку культури у соціокомунікаційного простору держави [3].

Проблема забезпечення документно-інформаційних комунікацій, зокрема в еру розвитку цифрового суспільства, є достатньо окресленою у працях вітчизняних науковців. Водночас переважна більшість дослідників зосереджуються на дослідженні інформаційної діяльності в економічній сфері життя суспільства, тоді як специфіка функціонування документно-інформаційних комунікацій у закладах вищої освіти, а також питання їх нормативного регулювання з метою забезпечення прав, прозорості та інформаційної безпеки учасників освітнього процесу залишаються відкритими. Ці питання потребують подальшого наукового осмислення.

Вклад основного матеріалу. Аналіз наукових публікацій доводить, що концептуальним ядром документно-інформаційних комунікацій є знання, документ, інформаційний обмін, взаємодія, які у комплексі забезпечують поширення ідей, розуміння сенсів та популяризації пізнання у соціокультурному середовищі організацій будь-якого типу. Вони поєднують процеси документообігу: продукування інформації, її передача адресатам, збереження та повторне використання, а також нормативне регулювання, відкриту взаємодію, координацію рішень, що посилюють безперервний розвиток інформаційної системи.

В освітньому процесі розглядаємо документно-інформаційні комунікації як інтегрований інструмент реалізації функцій суб'єктів управління відповідно до рівня їх діяльності та ухвалення рішень, спрямованих на забезпечення прозорості, відповідальності та колегіальності академічної спільноти університету. Гуманістичний компонент комунікацій реалізується через визнання суб'єктності кожного учасника освітнього процесу, безбар'єрний доступ

до публічної інформації, конфіденційність особистих даних та розуміння шляхів їх використання та способів зберігання. Запропоноване авторське бачення гуманістичних орієнтирів документно-інформаційних комунікацій, що формують ціннісну основу функціонування інформаційної системи закладу вищої освіти (рис. 1).

Разом з тим основою сучасного документообігу є використання особистісного підходу, що спрямовує документно-інформаційні практики на гарантування прав, свобод і гідності учасників освітнього процесу. Зупинимося на стислому аналізі кожного із них: 1) захист персональних даних та приватності, що забезпечує дотримання конституційних прав здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників і представників адміністрації під час обробки, використання та збереження інформації; 2) прозорість та відкритість публічної інформації, яка сприяє формуванню довіри до системи управління освітнім процесом університету, посиленню громадської підзвітності та соціальній відповідальності закладу вищої освіти; 3) академічна свобода та валідність наукових досліджень розглядається як невід'ємна складова документно-інформаційних комунікацій, що декларує свободу наукового пошуку, захист авторського права і забезпечує етичне використання аналітично-пошукових інструментів; 4) баланс відкритості та конфіденційності у площині інформаційної безпеки, який узгоджує інформаційні потреби учасників освітнього процесу щодо доступу до документних масивів з вимогами захисту «особливо-чутливих» даних, що становлять високий ризик для емоційної, фізичної та психологічної безпеки людини.

У межах теми дослідження вагомим значення набуває аналіз нормативно-правових актів, які закладають ціннісні та гуманістичні орієнтири інформаційної політики закладу вищої освіти. Саме нормативне поле регулює межі забезпечення прав колективної взаємодії учасників освітнього процесу в цифровому середовищі університету [2].

Доцільно підкреслити, що *Конституція України* як фундаментальний закон держа-

ви посилює людиноцентричність сфери регулювання інформаційних відносин, утверджуючи людину, її права і свободи як найвищу соціальну цінність (ст. 3) та проголошуючи рівність усіх у своїх правах (ст. 21). Не менш важливими гуманістичними гарантіями є таємниця особистого життя та захист власних кореспонденцій (ст. 31), заборона на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, за винятком випадків передбачених законом в інтересах національної безпеки (ст. 32), а також декларування свободи слова та вільного вираження власних думок та переконань (ст. 34) [12]. Зазначені конституційні положення відіграють важливу роль у документно-інформаційних комунікаціях. Вони окреслюють нормативні рамки міжсуб'єктної взаємодії у закладі вищої освіти та конретизуються в освітній законодавчій базі.

Закон України «Про освіту» закріплює основні принципи прозорості та інформаційної відкритості закладу вищої освіти і передбачає загальний доступ до різноманітних документів, які визначають особливості діяльності університету (ст. 6). Відповідно до норм цього закону задекларовано обов'язкове оприлюднення на інформаційних порталах установчих документів, освітніх програм, фінансової звітності та рішень органів управління. Окрім цього, тут регламентується порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності (ст. 42) та передбачено використання інформаційних систем, електронних ресурсів, баз даних та аналітичних звітів у сфері освіти (ст. 75) [8]. Цей правовий акт посилює гуманність інформаційного середовища та визначає етичну спрямованість комунікацій. У даному контексті зазначені інформаційні потоки надають гуманістичного виміру документообігу університету.

З іншого боку, *Закон України «Про вищу освіту»* поглиблює зазначені положення, визначаючи специфіку документно-інформаційних комунікацій в управлінській та науковій діяльності університету. Наприклад: забезпечує функціонування Єдиної державної електронної бази з питань осві-

ти та передбачає документальну підтримку управлінських рішень (ст. 13); гарантує вільне поширення інформації та результатів наукових досліджень (ст. 32) [4]. Цей закон приділяє увагу якості інформаційного контенту в освітньому процесі, а комунікації розглядаються як інструмент академічної свободи та відповідальності.

Хоча поняття «документно-інформаційних комунікацій» або «документообігу» не відділено у законодавстві про освіту, але окремі положення створюють умови для системного і прозорого обігу інформації. Водночас цілісне регулювання комунікаційного середовища закладу вищої освіти формується у площині нормативно-правових актів інформаційного спрямування. Зокрема гуманістичні орієнтири документно-інформаційних комунікацій декларуються у *Законі України «Про інформацію»*: достовірність та повнота інформації (ст. 2); рівність можливостей щодо створення, збирання, зберігання, використання, поширення інформації (ст. 3); гарантія права на інформацію (ст. 8); вільний доступ суб'єкта до особистої інформації (ст. 11) [7]. Цей документ безпосередньо закладає основи інформаційної політики закладу вищої освіти.

В умовах глобалізації соціальних процесів електронний документообіг та е-управління стають повсякденною основою ефективного менеджменту освіти. Саме тому загострюється проблема захисту ідентифікаційної інформації учасників освітнього процесу, що регламентується *Законом України «Про захист персональних даних»*. Ціннісні орієнтири відображаються у наступних параграфах: суб'єктність відносин, пов'язаних із персональними даними (ст. 4); визначення мети збору відомостей про фізичну особу та збереження персональної інформації не довше, ніж це необхідно для законних цілей (ст. 6); заборона обробки інформації щодо расового або етичного походження, політичних, релігійних переконань суб'єкта (ст. 7); гарантія непорушності немайнових права на ідентифікаційні дані, які має кожна фізична особа (ст. 8); використання персональних даних працівниками здійснюється відповідно до їх повноважень

(ст. 10); згода на обробку власної ідентифікаційної інформації (ст. 11) [6]. Суб'єкт персональних даних самостійно окреслює допустимі межі втручання в його особисте життя. У даному контексті особистість розглядається як повноцінний учасник документно-інформаційних комунікацій, а не як джерело інформаційних даних. Цей аспект набуває вагомого значення у процесі реалізації підходу data-driven, коли зростає загроза дегуманізації адміністративних впливів через масштабну алгоритмізацію управлінських процесів. Не будучи освітнім актом, Закон України «Про захист персональних даних» формує людиноцентричну рамку документно-інформаційних комунікацій, а його норми посилюють гуманістичну спрямованість системи управління в інформаційному середовищі закладу вищої освіти.

Водночас Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» зосереджується на проблемах захисту життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави під час використання кіберпростору. Цей правовий акт визначає поняття «електронних комунікацій» і трактує їх як «систему передавання, комутації або маршрутизації, обладнання та інші ресурси», що забезпечують електронну комунікацію і мають доступ до глобальних мереж передачі даних (ст. 1. п. 21). Відповідно до статті 2, пункту 1, дія цього Закону поширюється на відносини, які пов'язані з використанням інформації у кіберпросторі [9]. Наприклад: соціальні застосунки, приватні електронні інформаційні ресурси в інтернет-мережі. Об'єктом кіберзахисту

є всі інформаційно-комунікаційні системи різних форм власності, включаючи електронний документообіг закладу вищої освіти.

Ще одним важливим нормативним документом інформаційної політики університету є Закон України «Про державну таємницю», який регулює документно-інформаційні комунікації режимним виміром. У статті 1 Закону закріплено поняття «державної таємниці» як виду таємної інформації, що охоплює відомості у сфері науки та техніки, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України. Саме це положення слугує підставою для класифікації документів закладу вищої освіти та розмежування інформаційних потоків. Статті 6 і 8 визначають категорії інформаційних відомостей, які можуть бути віднесені до державної таємниці, а також ступені їх секретності, що створює конкретні нормативні орієнтири для управління доступом до певних даних [5]. У процесі міжнародної проєктної діяльності та здійснення науково-технічних розробок цей аспект дає можливість ідентифікувати документи з обмеженим доступом, що є фундаментальною основою документно-інформаційних комунікацій.

Гуманістичні орієнтири документно-інформаційних комунікацій у закладі вищої освіти гармонійно інтегруються у цілісне нормативне поле, що поєднує принципи гуманізму, прозорості, безпеки та відповідальності в умовах цифровізації освітнього процесу (табл. 1).

Недотримання норм законодавства у документно-інформаційних комунікаціях

Таблиця 1

Матриця гуманістичних орієнтирів документно-інформаційних комунікацій у правовому полі освітньої та інформаційної сфери

№ п.п	Назва закону	Рівень документа	Гуманістичний орієнтир ДІК	Приклад реалізації в освітньому процесі
1	2	3	4	5
1.	Конституція України	Фундаментальний	Гідність, свобода, право на таємницю спілкування	Заборона поширення інформації про особисте життя і труднощі учасників освітнього процесу
2.	ЗУ «Про освіту»	Базовий	Людиноцентризм, інклюзивність, рівність	Доступ до освітніх ресурсів; підтримка ділової етики; інклюзивність цифрових платформ

1	2	3	4	5
3.	ЗУ «Про вищу освіту»	Галузевий	Академічна свобода та доброчесність, відкритість наукового дискурсу	Запобігання плагіату у проектних, кваліфікаційних та наукових роботах учасників освітнього процесу, вибір траєкторій цифрової та гібридної освіти
4.	ЗУ «Про інформацію»	Загально-інформаційний	Право на знання, інформацію; достовірність даних та результатів досліджень	Публікація звітів, освітніх програм, навчальних планів та результатів моніторингових досліджень якості освіти; відкритий доступ до бібліотечних фондів університету та його репозиторіїв; етика цитувань наукових досліджень; інклюзивність цифрових платформ
5.	ЗУ «Про захист персональних даних»	Ціннісно-правовий	Цифрова недоторканість суб'єкта; повага до особистих кордонів в інформаційному середовищі	Конфіденційність бази даних учасників освітнього процесу, згода на обробку і збереження особистих даних при вступі; нерозголошення адрес та номерів телефонів учасників освітнього процесу без їх згоди
6.	ЗУ «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України»	Технологічний	Цифрова безпека та довіра; захист інформаційного поля від маніпуляцій та втрати даних	Надійність електронних навчальних кабінетів, захист архівів
7.	ЗУ «Про державну таємницю»	Режимно-нормативний у сфері національної політики та безпеки	Безпека суспільства, громадсько-соціальна відповідальність науки, баланс між академічною свободою та захистом національних інтересів держави	Недоторканість та конфіденційність наукових досліджень і розробок щодо захисту суверенітету держави та її кордонів

може призвести до негативних наслідків та загроз не лише для зацікавлених сторін, але і для суспільства в цілому. До таких ризиків належать: публічна дискримінація особистості та обмеження її базових прав; ігнорування людей із особливими освітніми та фізичними потребами; фальсифікація наукових досліджень і навчальних досягнень; маніпуляції та поширення фейкової інформації щодо діяльності закладу вищої освіти; недоторканість до фінансових звітів та зниження рівня прозорості використання коштів; втручання в особистий простір і тиск на життя суб'єкта поза діяльністю університету; злам електронних журналів;

втрата наукових і кваліфікаційних робіт; доступ ворога до наукових технологій та використання їх проти громадян України.

Вітчизняне нормативне поле безпосередньо регулює інформаційну політику закладів вищої освіти. Воно окреслює право на доступ і захист інформації, надає конкретні гарантії, визначає людину суб'єктом документно-інформаційних комунікацій; регулює конфіденційність інформаційних потоків, що є важливим компонентом документно-інформаційних комунікацій. Водночас аналіз нормативного поля засвідчує, що задекларовані гуманістичні орієнтири реалізуються на інституційному та правово-

му рівні вищої освіти, тоді як особистісний вимір документно-інформаційних комунікацій залишається поза увагою вітчизняного законодавства. У них немає жодної згадки про вплив документних потоків, повідомлень на емоційну безпеку людини.

Відсутність чітких методів і форм трансляції документу, шаблонних повідомлень та відмов знижують психологічне благополуччя людини. Як правило, законодавчі акти оперують нормами, процедурами, проте не враховують психоемоційні навантаження війни, втрат учасників освітнього процесу. Неврахування принципу емпатії, поваги до вразливості людини призводить до знеособлення суб'єкта і до прихованої дегуманізації системи управління закладом вищої освіти.

У документно-інформаційних комунікаціях людина розглядається як суб'єкт взаємодії. А втім, в умовах алгоритмізації управління існує загроза редукції людини до об'єкту обліку, набору показників, що також вимагає законодавчого регулювання. Дотримуючись нейтралітету, інтелектуальні системи не здатні враховувати особистісні фактори, що впливають на життя та діяльність людини: її вразливість, втому, вигорання або стан невизначеності соціальних процесів. Без задекларованих обмежень і посиленої уваги суспільства вони можуть призвести до відчуження особистості від управлінської взаємодії. Хоча учасникам освітнього процесу гарантовано право захисту особистих даних, проте у нормативних актах відсутня будь-яка відповідальність за інтерпретацію інформації адміністратором, а також людські наслідки функціонування документно-інформаційних комунікацій залишаються поза увагою. Наприклад, автоматизовані відмови без обґрунтування будь-яких причин. Сталі форми цифрових повідомлень, зокрема із чат-ботів, унеможливають соціальну взаємодію. Дані аспекти безпосередньо не порушують норми законодавства, але у подальшому можуть призвести до втрати суб'єктності людини у документно-інформаційних комунікаціях.

Ще одним вразливим аспектом документно-інформаційних комунікацій у за-

кладі вищої освіти є інклюзивність. Попри те, що зазначена характеристика інформаційного середовища декларується нормативно-правовими актами як принцип доступності та толерантної взаємодії, вона не супроводжується чітко визначеними механізмами реалізації. Зокрема, нормативні вимоги до альтернативних форматів документів та адаптації інформаційних потоків до потреб і фізіологічних можливостей кожного користувача потребують чіткого нормативного врегулювання на законодавчому рівні держави.

Таким чином, вітчизняні нормативні акти у сфері вищої освіти та інформаційної політики не повною мірою відображають сутність людиноцентризму у системі документно-інформаційних комунікаціях і потребують певного доопрацювання. Зокрема, у чинному законодавстві відсутні чіткі трактування базових понять, як «гуманізація», «інклюзивність», «цінність», а їхні аксіологічні складові, що визначають ефективність функціонування документно-інформаційних комунікацій, залишаються неповними та недостатньо впорядкованими.

Відтак результати аналізу нормативних актів дозволили сформулювати низку орієнтирів для керівників закладів вищої освіти, спрямованих на гуманізацію документно-інформаційних комунікацій в умовах цифровізації освітнього процесу. Із даної точки зору, доцільно було б переглянути окремі внутрішні положення із метою інтеграції принципів психологічної безпеки, поваги до внутрішніх переживань учасників освітнього процесу, а також етичності та коректності цифрової документації. Водночас гуманізація документно-інформаційних комунікацій передбачає впровадження таких управлінських практик, які б сприяли формуванню культури довіри, толерантного взаєморозуміння, емоційної чутливості, відповідального використання інформаційних даних, заохочували до відкритих діалогів щодо процесу збору і аналізу документних потоків. Окрім цього, варто зосередитися на розвитку таких комунікаційних каналів, які б дозволили адміністрації об'єктивно оцінювати напрацювання науково-педагогічних працівників у площині комуніка-

ційного досвіду та формували суб'єктивне сприйняття кожного учасника освітнього процесу.

Висновки. В освітньому процесі документно-інформаційні комунікації розглядаємо як цифрові інструменти консолідації даних, що виходять за межі управлінського процесу та набувають ціннісного, соціокультурного значення для ефективної взаємодії в інформаційному полі закладу вищої освіти. У площині потоків даних цей вид комунікацій має підтримувати особистісні права людини, її гідності та свободи, реагувати на виклики цифрового середовища, а також формувати почуття взаємодовіри у системі управління закладом вищої освіти.

У даному контексті гуманістичні орієнтири постають як цілісна система ціннісних координат, що окреслюють траєкторії взаємодії учасників освітнього процесу в інформаційному полі університету. До таких гуманістичних положень належать: захист персональних даних і приватності учасників освітнього процесу; прозорість та відкритість публічної інформації; академічна свобода та валідність наукових досліджень; баланс відкритості та конфіденційності у площині інформаційної безпеки.

Реалізація таких орієнтирів на рівні нормативно-правового регулювання та внутрішніх організаційних положень створюватиме фундаментальну основу для формування гуманного цифрового середовища закладу вищої освіти, у якому документно-інформаційні комунікації, окрім управлінської, освітньо-наукової та архівної, виконують допоміжну, етичну, координаційну та комунікативну функції. Одно-

час вітчизняне нормативне поле визначає кордони управлінських впливів, відповідальності за продукування і використання інформації та умови збереження суб'єктності людини у документно-інформаційних процесах. Однак домінування процедурного підходу в нормативних актах зміщує акцент документно-інформаційних комунікацій у площину технічного впорядкування і збереження даних, залишаючи поза увагою психоемоційні аспекти інформаційної взаємодії, що впливають на психологічну безпеку, внутрішній комфорт учасників освітнього процесу.

За стрімких умов алгоритмізації управлінських процесів та масштабного використання data-driven підходу документно-інформаційні комунікації набувають ознак механізму стандартизованого впливу, що за відсутності чітко визначених етичних норм і правил може призвести до знеособлення людини на обліковий об'єкт показників.

Поняття «відповідальність» у нормативних актах ототожнюється із захистом даних, однак воно не регламентується з точки зору їх інтерпретації, а наслідки суб'єктивних трактувань інформації в управлінських процесах залишаються недостатньо врегульованим. У даному контексті нормативно-правове забезпечення набуває важливого значення і потребує поглиблення його гуманістичної спрямованості.

Отже, перспективи майбутніх досліджень можуть передбачати розробку критеріїв оцінювання ефективності документно-інформаційних комунікацій у закладі вищої освіти та гуманістичних орієнтирів управлінських рішень.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Бачинська, Н.** (2022). Система документно-інформаційних комунікацій: термінологічний аналіз. *Вісник Книжкової палати*, (9), 24–33. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.9\(314\).24-33](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.9(314).24-33)
2. **Горішна, О. М.** (2025). Трансформація гуманістичних ідей у нормативному полі вітчизняної освіти. *Наукові записки*, 162, 104–114. <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-162.2025.11>
3. **Добровольська, В. В.** (2020). Інформаційно-документаційне забезпечення розвитку соціокомунікаційного простору культури в Україні: монографія. Київ: НАКККіМ, 2020. 352 с.

4. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII (2014, 1 липня). *Відомості Верховної Ради України*, (37–38), 2004. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
5. Про державну таємницю: Закон України № 3855-XII (1994, 21 січня). *Відомості Верховної Ради України*, (16), 93. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>
6. Про захист персональних даних: Закон України № 2297-VI (2010, 1 червня). *Відомості Верховної Ради України*, (34), 481. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
7. Про інформацію: Закон України № 2657-XII (1992, 2 жовтня). *Відомості Верховної Ради України*, (48), 650. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
8. Про освіту: Закон України № 2145-VIII (2017, 5 вересня). *Відомості Верховної Ради України*, (38-39), 380. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
9. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України № 2163-VIII (2017, 5 жовтня). *Відомості Верховної Ради України*, (45), 403. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>
10. **Касіяненко, О., Бабій, А., & Якобчук, Н. (2024).** Документна комунікація у фаховій підготовці. *Молодий вчений*, 6.1(130.1), 10–15. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-3>
11. **Ковальська, Л. А. (2021).** Документ у діловодстві та архівній справі: комунікація інформаційної діяльності. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 3, 29–37. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2021.244714>
12. Конституція України: Закон України № 254к/96-ВР (1996, 28 червня). *Відомості Верховної Ради України*, (30), 141. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
13. **Королук, Т., & Рапа, Н. (2021).** Діджиталізація документообігу: законодавчі аспекти, переваги та недоліки, ефективність впровадження. *Соціально-економічні проблеми і держава*, 2(25), 270–280. <https://doi.org/10.33108/sepd.2022.02.270>
14. **Мазуркевич, Т. Л. (2022).** Цифровий інструментарій документної комунікації: Web-портали і мобільні застосунки. *Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса*, 1(14), 222–227. <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/12105>
15. **Матвієнко, О., & Цивін, М. (2023).** Інформаційна безпека та документознавча освіта: фахівці із захисту інформації з обмеженим доступом. *Вісник Книжкової палати*, 7, 23–29. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.7\(324\).23-29](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.7(324).23-29)
16. **Моргун, А. В., Прокопович, Л. С., Мовчан, К. М., Розман, І. І., Кобаль, В. В., & Бабіля, М. В. (2021).** Розвиток соціальних комунікацій у руслі документно-інформаційних ресурсів та технології: монографія. Мукачево: РВВ МДУ. 147с.
17. **Палеха, Ю. І., & Мурейко, Н. В. (2014).** Роль документально-інформаційних комунікацій у розвитку суспільства. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 4, 79–85. http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2014_4_15
18. **Химиця, Н., & Мельник, Д. (2017).** Законодавча та нормативна база регулювання документно-інформаційних комунікацій підприємства. *Інформація, комунікація, суспільство: матеріали VI Міжнародної наукової конференції* (с. 253-254). Видавництво Львівської політехніки.
19. **Чередник, Л. А. (2024).** Роль документно-інформаційних комунікацій у глобалізованому суспільстві. *Прикладні аспекти сучасних міждисциплінарних досліджень*, 87–90. <https://jpasmd.donnu.edu.ua/article/view/16717>

REFERENCES

1. **Bachynska, N. (2022).** Systema dokumentno-informatsiynykh komunikatsii: terminolohichnyi analiz [System of document and information communications: terminological analysis]. *Visnyk Knyzhkovoї palaty*, (9), 24–33. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.9\(314\).24-33](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.9(314).24-33) [in Ukrainian].

2. **Horishna, O. M.** (2025). Transformatsiia humanistychnykh idei u normatyvnomu poli vitchyzniano osvity [Transformation of humanistic ideas in the normative field of national education]. *Naukovi zapysky*, 162, 104–114. <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-162.2025.11> [in Ukrainian].
3. **Dobrovolska, V. V.** (2020). Informatsiino-dokumentatsiine zabezpechennia rozvytku sotsiokomunikatsiinoho prostoru kultury v Ukraini [Information and documentation support of the development of the sociocommunicative space of culture in Ukraine]. Kyiv: NAKKKiM, 352 p. [in Ukrainian].
4. Verkhovna Rada Ukrainy. (2014). Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» № 1556-VII [Law of Ukraine «On Higher Education»]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, (37–38), 2004. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].
5. Verkhovna Rada Ukrainy. (1994). Zakon Ukrainy «Pro derzhavnu taiemnytsiu» № 3855-XII [Law of Ukraine «On State Secrets»]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, (16), 93. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12> [in Ukrainian].
6. Verkhovna Rada Ukrainy. (2010). Zakon Ukrainy «Pro zakhyst personalnykh danykh» № 2297-VI [Law of Ukraine «On Personal Data Protection»]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, (34), 481. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> [in Ukrainian].
7. Verkhovna Rada Ukrainy. (1992). Zakon Ukrainy «Pro informatsiiu» № 2657-XII [Law of Ukraine «On Information»]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, (48), 650. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> [in Ukrainian].
8. Verkhovna Rada Ukrainy. (2017). Zakon Ukrainy «Pro osvitu» № 2145-VIII [Law of Ukraine «On Education»]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, (38–39), 380. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].
9. Verkhovna Rada Ukrainy. (2017). Zakon Ukrainy «Pro osnovni zasady zabezpechennia kiberbezpeky Ukrainy» № 2163-VIII [Law of Ukraine «On the Basic Principles of Cybersecurity of Ukraine»]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, (45), 403. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19> [in Ukrainian].
10. **Kasiyanenko, O., Babii, A., & Yakobchuk, N.** (2024). Dokumentna komunikatsiia u fakhovii pidhotovtsi [Document communication in professional training]. *Molodyi vchenyi*, 6.1 (130.1), 10–15. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-3> [in Ukrainian].
11. **Kovalska, L. A.** (2021). Dokument u dilovodstvi ta arkhivnii spravi: komunikatsiia informatsiinoi diialnosti [Document in records management and archival practice: communication of information activity]. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, (3), 29–37. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2021.244714> [in Ukrainian].
12. Verkhovna Rada Ukrainy. (1996). Konstytutsiia Ukrainy № 254k/96-VR [Constitution of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, (30), 141. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> [in Ukrainian].
13. **Koroliuk, T., & Rapa, N.** (2021). Didzhitalizatsiia dokumentoobihu: zakonodavchi aspekty, perevahy ta nedoliky, efektyvnist vprovadzhenia [Digitalization of document circulation: legislative aspects, advantages and disadvantages, implementation efficiency]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava*, 2 (25), 270–280. <https://doi.org/10.33108/sepd.2022.02.270> [in Ukrainian].
14. **Mazurkevych, T. L.** (2022). Tsyfrovoyi instrumentarii dokumentnoi komunikatsii: Web-portaly i mobilni zastosunky [Digital tools of document communication: web portals and mobile applications]. *Visnyk studentskoho naukovooho tovarystva Donetskoho natsionalnoho universytetu imeni Vasylia Stusa*, 1 (14), 222–227. <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/12105> [in Ukrainian].
15. **Matviienko, O., & Tsyvin, M.** (2023). Informatsiina bezpeka ta dokumentoznavcha osvita: fakhivtsi iz zakhystu informatsii z obmezhenym dostupom [Information security and document studies education: specialists in the protection of restricted infor-

mation]. *Visnyk Knyzhkovoї palaty*, (7), 23–29. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.7\(324\).23-29](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.7(324).23-29) [in Ukrainian].

16. **Morhun, A. V., Prokopovych, L. S., Movchan, K. M., Rozman, I. I., Kobal, V. V., & Babilia, M. V.** (2021). Rozvytok sotsialnykh komunikatsii u rusli dokumentno-informatsiinykh resursiv ta tekhnolohii [Development of social communications in the context of document and information resources and technologies]. Mukachevo: RVV MDU. 147 p. [in Ukrainian].

17. **Palekha, Yu. I., & Mureiko, N. V.** (2014). Rol dokumentalno-informatsiinykh komunikatsii u rozvytku suspilstva [The role of document and information communications in the development of society]. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, (4), 79–85. http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2014_4_15 [in Ukrainian].

18. **Khymytsia, N., & Melnyk, D.** (2017). Zakonodavcha ta normatyvna baza rehuliuвання dokumentno-informatsiinykh komunikatsii pidpriemstva [Legislative and regulatory framework for document and information communications of an enterprise]. In *Informatsiia, komunikatsiia, suspilstvo*: Proceedings of the VI International Scientific Conference (pp. 253–254). Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki [in Ukrainian].

19. **Cherednyk, L. A.** (2024). Rol dokumentno-informatsiinykh komunikatsii u hlobalizovanomu suspilstvi [The role of document and information communications in a globalized society]. *Prykladni aspekty suchasnykh mizhdystyplinarnykh doslidzhen*, 87–90. <https://jpasmd.donnu.edu.ua/article/view/16717> [in Ukrainian].

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 06.03.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.04.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 12.05.2026